

ILYEN SZEGÉNYEK LENNÉNK?

A nagy nyilvánosságot kapott tanulmány szerint, a hazai lakosság vásárlóereje az európai átlag 40%-át sem éri el, Németországnak pedig csupán ¼-e. Igaz, az utóbbi években a magyar lakosság jövedelme és fogyasztása visszaesett, megbízható statisztikák szerint, a 2012. évi lakossági fogyasztás színvonala a 2003. évinek felel meg, de a 2009. évi pénzügyi- és gazdasági válság hatásaként, az EU országokra is jellemző a visszaesés, néhány kivételtől eltekintve.

Nem vitatva a publikált tanulmány szakmai megalapozottságát, de az európai átlagos lakossági költés 38,9%-át jelentő hazai adat, annak fényében, hogy a hivatalos vásárlóerő paritáson számított hazai GDP az EU átlag 66%-át teszi ki, dermesztőnek tűnik. Igaz, nem teljesen azonos országokról van szó, a 66%-os GDP arány az EU átlagára érvényes, míg a 38,9%-os vásárlóerő a 42 európai ország átlagához viszonyított. Miután a 42 európai ország átlagos GDP-je valószínűleg az EU átlagánál jóval kisebb, így becsülhetően a magasabb átlaghoz mérten a hazai vásárlóerő a közölt 38,9%-nál is néhány százalékponttal kisebb, 35-36%-ra tehető.

A valóságos vásárlóerő paritáson számított hivatalos EU statisztikák szerint, az EU átlag 66%-át kitevő hazai GDP-hez a lakosság ugyancsak vásárlóerőn számított fogyasztása az EU átlag 61%-a. Annak ellenére, hogy a GDP és a lakossági fogyasztás különböző tartalmakat és megközelítéseket testesít meg, de nemzetközi összehasonlításban arányai meglehetősen stabilak, hiszen a lakossági fogyasztás normális és kiegyensúlyozott gazdasági viszonyokat feltételezve a GDP 80%-a körül alakul. Nehéz elképzelni és alapos bizonyításra szorul, hogy amennyiben a fejlettségi mutató az EU átlag 66%-a, hogyan lehetséges az EU átlagos lakossági fogyasztásának hazai mutatója csak 35-36%-a.

A fejlettségi szintet reprezentáló GDP és a lakossági fogyasztás, vásárlóerő, időszakonként és országonként is jelentősebb eltéréseket mutathat. Az eltérések egyik lehetséges oka, hogy a GDP felhasználása fogyasztásra vagy beruházásra arányaiban jelentősen módosulhat. Nálunk az elmúlt évtizedben, különösen annak első felében a GDP felhasználás inkább a lakossági fogyasztás javára tolódott el. Befolyásolja az arányokat az eladósodás, illetve annak felhasználásának mikéntje. A válság előtti években a gyorsuló hazai eladósodás döntően a lakossági fogyasztás bővülését hozta, a lakossági fogyasztás tehát a GDP-nél gyorsabban növekedett, a beruházási ráta pedig a külső eladósodottság növekedése ellenére 17-18%-ra süllyedt. A válság után, a lakossági fogyasztás a megszorító intézkedések hatásaként a GDP visszaesésénél is erőteljesebben csökkent, miközben a beruházások aránya érdemben nem változott.

A GDP és a lakossági reálfogyasztás eltérő alakulását magyarázhatja a cserearány-mutató változása, az elmúlt 8-10 évben a külkereskedelmi cserearányunk 6-7%-kal romlott, tehát ma ugyanazon értékű importért 6-7%-kal több exportot kell teljesíteni, amely a belföldön felhasználható GDP-t kisebbíti. Jelen helyzetünkben az 1%-os cserearány-romlás a belföldön felhasználható GDP-t ugyancsak 1%-kal mérsékli. Módosíthatja a lakossági fogyasztás GDP-hez viszonyított arányát, a megtakarítások és a hitelfelvétel-törlesztés egyenlegének változása stb.

A GDP és a lakosság fogyasztás közötti arányokat jelentősen módosíthatja továbbá az eladósodottsággal kapcsolatos kamatok és kockázati felárak növekedése. A jelenleg, a GDP 80%-ra tehető állami adósságállomány évenként tekintélyes összeggel szűkíti a belföldön felhasználható jövedelmeket, így a lakossági fogyasztást. Nehezen számszerűsíthető, de nem lényegtelen tényező a külföldi tőke profitjának repatriálása is.

Az említett és még sok más tényező magyarázza, hogy Magyarország esetében a megtermelt GDP-től az itthon felhasználható és a lakossági jövedelmek egyaránt elmaradnak a GDP mutatójától. Ez fejeződik ki az EU statisztikában is, az EU átlag 66% GDP szintjéhez jelenleg csak 61%-os fogyasztási szint tartozik. A gazdasági fejlettségünkhöz képest 5 százalékponttal elmaradó lakossági vásárlóerő, tehát többé-kevésbé magyarázható, de a nyilvánosságra hozott tanulmányban közölt 38,9%-os európai, illetve az EU átlag 35-36%-ra becsülhető, lakossági fogyasztásunk megmagyarázhatatlan.

Kétségtelen, a válság óta lakosságunk teljes fogyasztása, vásárlóereje alacsony szintre csökkent, de az EU által közreadott és a felmérésből adódó közel 30 százalékpontos eltérés nem a valós helyzetet tükrözi, valószínűleg a piaci forint-euró árfolyam és a forint tényleges vásárlóereje közötti szakadékról árulkodik.